

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Т. А. Пушкар,
Н.М. Сиренко

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ»

(для студентів 4 курсу заочної форми навчання ФПО і ЗН
напряму підготовки 0501 – Економіка і підприємництво,
спеціальностей 6.050100 - Економіка підприємства, Облік і аудит)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво», спеціальностей – «Економіка підприємства» та «Облік і аудит»). / Укл.: Т.А. Пушкар, Н.М. Сиренко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва.– Х.: ХНАМГ, 2009. – 28 с.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу і узгоджена з орієнтовною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Рекомендована для студентів економічних спеціальностей.

Рецензент: доцент кафедри економічної теорії Харківської національної академії міського господарства, кандидат економічних наук І.А.Островський

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 03.09.2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
2.1. Структура навчальної дисципліни	10
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	21
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента	22
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	23
2.6. Методи та критерії оцінювання знань	24
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	26

ВСТУП

Державне регулювання соціально – економічного розвитку країни є істотною ознакою сучасної ринкової економіки змішаного типу. Розумний симбіоз ринкових і державних регуляторів дає можливість реалізовувати соціально – економічні цілі розвитку суспільства, досягати високої ефективності виробництва, стабільного економічного розвитку, забезпечувати соціальну справедливість.

Трансформація економічної системи України ставить за мету формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Досягти цієї мети неможливо без активної участі держави.

У правовому суспільстві утвердження й забезпечення прав людини є головним обов'язком держави. Кожна людина вільна у виборі економічних, політичних, соціальних інтересів та засобів їх задоволення в межах існуючого законодавства. На відміну від громадянського суспільства, де скільки людей, стільки й інтересів, держава — одна. У державі не може бути «багато політик», шарахання в різні боки, служіння то тим, то тим інтересам. Зasadною основою державної економічної політики мусять бути стратегічні орієнтири, інакше — це вже не державна політика. У державі важливим є момент загального (інтегрованого) інтересу й волі більшості громадян. Для цього державна політика має бути відомою й зрозумілою суспільству, закріпленою законодавче та організаційно.

Мета навчальної дисципліни “Державне регулювання економіки” — дати студентам знання про сутність, засоби, сфери, об’єкти і механізми державного регулювання економіки (ДРЕ).

Особливого значення набуває з’ясування ролі інструментів регулювання, а саме прогнозування, планування, програмування. В умовах ринкової трансформації економіки України підвищується необхідність усвідомленого впливу держави на формування сучасних цивілізованих соціально-економічних відносин.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальностей 6.050100 «Економіка підприємства» та 6.050100 «Облік і аудит» (галузевий стандарт вищої освіти, 2004 р.);

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напрямку 0501 – економіка і підприємництво” (галузевий стандарт вищої освіти, 2002 р.);

Навчальний план підготовки бакалавра за спеціальностями 6.050100 «Економіка підприємства» 6.050100 «Облік і аудит» напрямку підготовки 0501 економіка та підприємництво”, 2003 р.).

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 03.09.2009 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 1 від 4 вересня 2009р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: надання студентам можливості здобути теоретичні знання та практичні навички з формування системи знань методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки. Для досягнення мети навчальний процес спрямовано на вивчення широкого кола загальних питань, практики здійснення управлінської діяльності держави.

Завдання вивчення: науково обґрунтувати загальні основи і тенденцій державного регулювання економіки, форм, методів і засобів впливу держави на соціально – економічний розвиток країни, принципів і середовища здійснення практичної управлінської діяльності держави, методів впливу держави на соціально – економічні процеси; методології соціально – економічного прогнозування та програмування економічного та соціального розвитку.

Предмет вивчення у дисципліні: система методів та засобів державного впливу на економічний та соціальний розвиток країни.

Таблиця 1.1. - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
1) макроекономіка; 2) мікроекономіка; 3) економічна історія; 4) історія економічних учень;	1. Інвестування 2. Основи зовнішньоекономічної діяльності 3. Економіка і організація інноваційної діяльності

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. **ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ** (2,5 / 90)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Економічна природа державного регулювання економіки

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Державне регулювання економіки як функція держави.
2. Методи державного управління економікою.
3. Стратегія соціально – економічного розвитку країни.

ЗМ 1.2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер

економічної діяльності

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Фінансова політика держави.
2. Державне регулювання цін і інфляції.
3. Державне регулювання процесу структурної перебудови та інвестиційної діяльності.
4. Державне регулювання підприємництва.
5. Науково – технічна та інноваційна політика держави.
6. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
7. Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності.

ЗМ 1.3 Особливості державного регулювання окремих процесів

соціально - економічного розвитку

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання.
2. Соціальна сфера як об'єкти державного регулювання.
3. Регіональна економічна політика держави.
4. Державне регулювання природоохоронної діяльності

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально- побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Ураховувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності.	Виробнича	Виконавська
Алгоритмічний рівень: Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо державного регулювання	Виробнича	Аналітична
Евристичний рівень: На основі аналізу сучасного стану національної економіки, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати потреби суспільства та основні тенденції розвитку соціально – економічних процесів.	Виробнича	Аналітична, управлінська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С.М.Чистов, А.Е.Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.,2000.
2. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки. - К., 2001.
3. Мельник А., Крупка М., Залога З., Державне регулювання економіки: Підручник. – Львів, 1999.
4. Гриньова В.М., Новикова М.М. державне регулювання економіки. – Х.: Видавничий дім "ІНЖЕК2, 2004
5. Пушкар Т.А. Государственное регулирование экономики. Конспект лекцій. – Х., ХНАГХ, 2006
6. Мельник А. Ф. Державне регулювання економіки перехідного періоду. Світовий досвід і проблеми України.- Тернопіль, 1995.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Мета вивчення: надання студентам можливості здобути теоретичні знання та практичні навички з формування системи знань методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки. Для досягнення мети навчальний процес спрямовано на вивчення широкого кола загальних питань, практики здійснення управлінської діяльності держави.

Предмет дисципліни: система методів та засобів державного впливу на економічний та соціальний розвиток країни.

Змістові модулі: Економічна природа державного регулювання економіки. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ

Цель изучения: возможность получить теоретические знания и практические навыки по формированию системы знаний по методологии. Методике и организационных основ государственного регулирования экономики; учебный процесс направлен на изучение широкого круга общих вопросов, практики осуществления управленческой деятельности государства.

Предмет дисциплин: система методов и средств государственного влияния на экономическое и социальное развитие страны.

Модули содержания: экономическая природа государственного регулирования экономики; теоретические основы государственного регулирования отдельных сфер экономической жизни; особенности государственного регулирования процессов социально – экономического развития.

GOVERNMENT CONTROL OF ECONOMY

Purpose of study: possibility to get theoretical knowledges and practical skills on forming of the system of knowledges on methodology. To the method and organizational bases of government control of economy; an educational process is directed on the study of wide circle of general questions, practices of realization of administrative activity of the state.

Article of disciplines: system of methods and facilities of state influence on economic and social development of country.

Modules of maintenance: economic nature of government control of economy; theoretical bases of government control of separate spheres of economic life; features of government control of processes socially – economic development.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2,5 Модулів – 1, КР Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 90 КР	Напрямок 0501 «Економіка і підприємництво» Спеціальності: 6.050100 – «Економіка підприємства» 6.050100 – «Облік і аудит» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Нормативна Рік підготовки: 4-й Семестр: 8-й Лекції – 6 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 80 год. з них КР – 15 год. Вид підсумкового контролю - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Державне регулювання економіки» складається з трьох змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

ЗМ 1. Економічна природа державного регулювання економіки

Тема 1. Державне регулювання економіки як функція держави

План лекцій

1. Предмет і метод державного регулювання економіки

2. Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання
3. Функції, цілі, суб'єкти та об'єкти ДРЕ
4. Економічна політика держави

Ключові поняття

Національна економіка. державне регулювання як наука. ДРЕ як практична діяльність. ДРЕ як навчальна дисципліна. Об'єкти ДРЕ. Суб'єкти ДРЕ. Теорії макроекономічного регулювання. Меркантилізм. Фізіократизм. Класична теорія саморегулювання. Кейнсіанство. Монетаризм. Теорія суспільного вибору. Неокласичний синтез.

Економічна система. Типи економічних систем. Ринковий механізм. Планово – державний механізм. Змішана система макроекономічного регулювання. Інститут соціального партнерства. Трипартизм. Економічний лібералізм. Економічний дирижізм. Американська модель ДРЕ. Японська модельєре. Шведська модель ДРЕ. Німецька модель ДРЕ. Функції ДРЕ. Підтримуюча діяльність держави. Компенсаційна діяльність держави. Регулююча діяльність держави. Макроекономічна ефективність. Економічна політика держави. Основні види економічної політики держави. Функції державного регулювання економіки перехідного типу.

Тема 2. Методи державного управління економікою

План лекцій

1. Сучасні принципи державного регулювання економіки
2. Основні форми впливу держави на соціально-економічний розвиток
3. Методи державного регулювання економіки
4. Система органів державної влади в Україні та їх функції в управлінні

Ключові поняття

Принципи ДРЕ. Загальні принципи пріоритету права над економікою. Принцип поєднання національного підходу та інтернаціонального досвіду. Специфічні принципи ДРЕ. Принцип ефективності. Принцип стабільності. Принцип системності державного впливу. Принцип адекватності. Принцип поступовості та поетапності. Принцип єдності стратегічного та поточного

державного регулювання. Методологія ДРЕ. Форми ДРЕ. Бюджетно – податкове регулювання. Кредитно – грошове регулювання. Адміністративно – економічне регулювання. Цінове регулювання. Методи ДРЕ. Прямі методи. Непрямі методи. Адміністративні методи. Економічні методи. Імперативні методи. Держконтракти. Держзамовлення. Субсидія. Субвенція. Дотація. Ліцензування. Квотування. Контингування. Державні норми і стандарти. Екологічні стандарти. Неформальні методи.

Організація державного регулювання. Система органів державного управління економікою України. Функції Міністерства економіки України. Центральні органи виконавчої влади , що мають спеціальний статус. Державні комітети України.

Тема 3. Стратегія соціально – економічного розвитку країни

План лекцій

1. Основи макроекономічного прогнозування
2. Наукові основи макроекономічного планування.
3. Основні форми державного планування.
4. Стратегічне планування та програмування соціально-економічного розвитку.

Ключові поняття

Макроекономічне прогнозування. Основні функції макроекономічного прогнозування. Класифікація макроекономічних прогнозів. Макроекономічне планування. Теорії макроекономічного планування. Системне планування. Протекціоністське планування. Аполітична теорія планування. Критична теорія планування. Об'єкти макроекономічного планування. Сфери макроекономічного планування. Класифікація планів за часом. Класифікація планів за об'єктами. Класифікація планів за масштабами. Мета макроекономічного планування. Функції макроекономічного планування. Принципи макроекономічного планування. Методи макроекономічного планування. Методи системного аналізу. Балансовий метод. Нормативний метод. Програмно – цільовий метод. Форми державного плану. Директивне

планування. Індирективне планування. Регулятивне планування. Індикативне планування. Етапи розвитку макроекономічного планування в світі. Стратегічне макроекономічне планування. Цільові державні програми. Макроекономічне програмування. Класифікація макроекономічних програм. Засоби реалізації державних програм і планів.

ЗМ 2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності

Тема 4. Фінансова політика держави

План лекцій

1. Фінансово-бюджетне регулювання.
2. Кредитно-грошова політика держави.
3. Моделі регулювання ринку цінних паперів.

Ключові поняття

Фінансово – бюджетне регулювання. Фінансова система держави. Основні функції бюджету. Фінансова політика. Основні параметри державного бюджету. Дискреційна фінансова політика. Не дискреційна політика. Основні засоби дискреційної політики держави. Елементи фінансової політики. Групи видатків державного бюджету. Функції видатків державного бюджету. Видатки на соціальні потреби. Витрати на потреби народного господарства.

Фіскальна політика. Бюджетні доходи. Податки. Податкова система. Види податкових надходжень. Дефіцит державного бюджету. Головні суб'єкти державного регулювання фінансово – бюджетної сфери. Кредитно – грошова політика держави. Центральний банк . Банківська система держави. Грошова система країни. Кредитна система країни. Національний банк України. Основні функції НБУ. Кредитно - грошові інструменти. Емісія грошей. Облікова ставка. Норми мінімальних резервів. Кількісні обмеження кредиту. Світовий досвід кредитно – грошового регулювання.

Світовий досвід регулювання ринку цінних паперів. Американська модель регулювання ринку цінних паперів. Європейська модель регулювання

ринку цінних паперів. Операції на фондовому ринку в Україні.

Тема 5. Державне регулювання цін і інфляції

План лекцій

1. Види і функції цін.
2. Суб'єкти державного регулювання цін.
3. Форми і методи державного регулювання цін.
4. Антиінфляційна політика держави.

Ключові поняття

Цінове регулювання. Цінове законодавство. Види цін та їх характеристики. Контроль за додержання цінової політики. Система органів контролю за цінами. Мета цінового регулювання. Методи цінового регулювання. Спостереження за цінами. Фіксовані ціни і тарифи. “ лідерство в цінах. Забезпечення доступу до товарів першої необхідності.

Інфляція. Сутність і фактори інфляції. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна і дефляцій на політика. Монетарна політика. Регулювання бюджетного дефіциту. Політика доходів. Скорочення державних видатків. Адаптаційна політика.

Тема 6. Державне регулювання процесу структурної перебудови та інвестиційної діяльності

План лекцій

1. Структура економіки, як об'єкт державного регулювання
2. Міжгалузевий баланс виробництва і розподілу продукції, його роль у державному регулюванні економіки
3. Сучасний стан структури економіки України і заходи щодо його реформування
4. Державне регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності

Ключові поняття

Структура економіки. Відтворювальна структура. Галузева структура. Територіальна структура. Зовнішньоекономічна структура. Соціальна структура. Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції (МГБ). Класифікація

МБГ. Структура МБГ. Проміжний продукт. Коефіцієнт прямих витрат. Коефіцієнт повних витрат. Кінцевий продукт. Основне рівняння МБГ. Додаткова вартість. Друге рівняння МБГ. Третє рівняння МБГ. Значення МБГ для ДРЕ. Структурне реформування. Цілі структурної перебудови. Конкурентні переваги. Метод “ключових галузей”. Критерії пріоритетності галузі.

Державна інвестиційна політика. Механізм реалізації інвестиційної політики. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Пряме управління інвестиціями. Державні інвестиції. Амортизаційна політика. Інвестиційний проект. Основні принципи державного регулювання інвестиційних процесів. Державне регулювання іноземних інвестицій. Основні шляхи залучення інвестицій.

Тема 7. Державне регулювання підприємництва

План лекцій

1. Виробнича діяльність як сфера державного регулювання.
2. Підприємництво як об’єкт державного регулювання.
3. Інституційні перетворення як передумова становлення та розвитку підприємництва в Україні.

Ключові поняття

Підприємництво. фактори, що обумовлюють державне регулювання підприємництва. Класифікація форм підприємництва, його організаційні форми. Інноваційне підприємництво. Мікроекономічна політика держави. Принципи мікроекономічної політики. Фінансові важелі мікроекономічної політики. Підприємницьке середовище. Конституціональні перетворення. Механізм впливу держави на підприємництво. Державна підтримка малого підприємництва. Класифікаційні ознаки малого підприємництва. Форми фінансово – економічної підтримки малого підприємництва. Суб’єкти державного регулювання підприємництва в Україні. Суб’єкти державного впливу на підприємництво. Інститут банкрутства і санації підприємств.

Тема 8. Науково – технічна та інноваційна політика держави

План лекцій

1. Вплив держави на науково – технічний розвиток.

2. Державна науково – технічна політика.
3. Державна інноваційна політика.
4. Механізми макроекономічного стимулювання, фінансування та регулювання інноваційної діяльності.

Ключові поняття

Науково – технічний прогрес (НТП). Науково – технічний потенціал. Державна науково – технічна політика. Інновація. Інноваційний потенціал. Інноваційні процеси. Умови ефективного науково - технічного розвитку країни. Складові науково – технічної політики. Цілі науково – технічної політики. Державна інноваційна політика цілі інноваційної політики. Синхронізація інвестиційних та інноваційних циклів. Політика прискореної амортизації. Моделі інноваційного розвитку. Індустріальна модель. Постіндустріальна модель. Механізм макроекономічного регулювання науково – технічного розвитку. Основні державні регулятори науково – технічного розвитку. Науково – технічне прогнозування. Науково – технічні програми. Критерії вибори науково – технічних проектів. Форми державної підтримки інноваційної діяльності. Форми реалізації інноваційної діяльності. Університетські промислово дослідницькі центри. Технополіси. Технопарки. Інноваційні інкубатори. Венчурні підприємства. Соціальна ефективність впровадження НТП.

Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

План лекцій

- 1.Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики України
2. Особливості державного регулювання ЗЕД в високорозвинених країнах
3. Органи державного регулювання ЗЕД
4. Основні форми, методи та інструменти впливу держави на ЗЕД
5. Платіжний баланс як основний засіб регулювання ЗЕД.

Ключові поняття

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД). Зовнішньоекономічна політика держави. Державне регулювання ЗЕД. Об'єкти регулювання ЗЕД. Суб'єкти регулювання ЗЕД. Міжнародна координація. Основні цілі

зовнішньоекономічної політики держави . Принципи зовнішньоекономічної політики. Національна економічна безпека. Економічний суверенітет країни. Принципи зовнішньоекономічної політики держави. Протекціонізм. Фритредерство. Механізм державного регулювання ЗЕД. Методи регулювання ЗЕД. Прямі методи регулювання ЗЕД. Непрямі методи регулювання ЗЕД. Митне регулювання. Мито. Функції мита. Валютне регулювання ЗЕД. Шляхи стимулювання експорту. Методи нетарифного обмеження. Заборона експорту й імпорту.(ембарго). Квотування. Глобальні, індивідуальні , групові , спеціальні квоти. Ліцензування. Відкрита , генеральна, індивідуальна, компенсаційні ліцензії. "Добровільні" обмеження експорту. Антидемпінгові заходи. Імпортний депозит Баланси міжнародних розрахунків. Платіжний баланс. Структура балансу. Торговий баланс країни. Золотовалютні резерви. Платіжний баланс як основний інструмент регулювання ЗЕД..

Тема 10. Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності

План лекцій

1. Сутність, цілі й засоби реалізації державної промислової політики.
2. Державне регулювання відносин в агропромисловому комплексі України.
3. Вплив держави на розвиток сфери товарного обігу.
4. Державне регулювання туристичної сфери.

Ключові поняття

Міжгалузевий народногосподарський комплекс. Державна промислова політика. Об'єкти промислової політики. Цілі промислової політики. Тактика” пристосування”. Тактика “ активного формування”. Галузевий підхід. Варіанти проведення промислової політики для України. Суб'єкти державного регулювання промисловості в Україні. Основні завдання державного регулювання промисловості. Основні методи та засоби державного регулювання промисловості. Агропромисловий комплекс

України. Аграрна політика держави. Суб'єкти державного регулювання АПК. Цілі державного регулювання АПК. Засоби та методи державної підтримки АПК. Завдання держави щодо розвитку АПК в Україні. Торгівля. Товарообіг. Державне регулювання сфери товарного обігу. Мета державного регулювання торговельно – економічних відносин. Прямі методи регулювання. Непрямі методи регулювання.

ЗМ 3. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку

Тема 11. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання

План лекцій

1. Суспільні товари і блага.
2. Суспільний сектор економіки як інструмент державного регулювання економіки.
3. Державний сектор, економіко-організаційні форми державних підприємств.

Ключові поняття

Суспільний сектор економіки. Державна власність. Націоналізація власності. Форми націоналізації. Державний сектор економіки. Об'єкти державної власності. Державне підприємство. Форми державних підприємств. Казенні підприємства. Державні корпорації. Змішані акціонерні підприємства. Функції державного сектору економіки. Суспільні товари і блага. Проблеми економічної ефективності. Критерії ринкової рентабельності. Приватизація. Методи приватизації. Інститут приватної власності. Державне регулювання приватизаційних процесів в Україні.

Тема 12. Соціальна сфера як об'єкти державного регулювання

План лекцій

1. Соціальна політика держави: цілі, принципи, пріоритети.
2. Принципи розрахунку системи соціальних норм і нормативів.
3. Державне регулювання ринку праці, доходів та споживання населення.

4. Державне регулювання рівня та якості життя.
5. Основні параметри державного планування соціальної інфраструктури.

Ключові поняття

Соціальна сфера. Соціальна політика. Принципи соціальної політики. Об'єкти соціальної політики. Суб'єкти соціальної політики. Моделі соціальної політики держави. Американська модель. Шведська модель. Німецька модель. Японська модель. Англосаксонська модель. Соціальні амортизатори. Цілі соціальної політики перехідного періоду. Методи впливу держави на соціальну сферу. Державні соціальні стандарти. Державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум. Соціальні норми і стандарти. Ринок парці. Державне регулювання ринку праці. Об'єкти державного регулювання ринку праці. Функції державної служби зайнятості. Методи стимулювання попиту на робочу силу. Регулювання доходів та споживання. Державний розподіл та перерозподіл ринкових доходів. Складові механізму. Мінімальна заробітна плата (МЗП). Функції МЗП. Рівень та якість життя. Індекс людського розвитку. Індекс якості життя. Прожитковий мінімум. Кошик споживача. Індекс вартості життя. Соціальний захист населення. Основні елементи системи соціального захисту. Соціальне страхування. Основні форми соціального страхування. Основні принципи державного страхування. Соціальна інфраструктура. Структура соціального комплексу. Державні соціальні норми і стандарти. Нормативи державних витрат.

Тема 13 Регіональна економічна політика держави

План лекцій

1. Принципи і цілі регіональної політики України.
2. Основні форми і методи державного розвитку регіонів.
3. Державні регіональні прогнози і прогнози.

Ключові поняття

Регіон. Принципи економічного районування. Регіональна політика. Основні економічні регіони. Стратегічні цілі регіональної політики:

економічні, політичні, соціальні. Територіальна громада. Місце самоврядування. Система місцевого самоврядування. Керованість регіонами. Основні аспекти регіонального управління. Принципи державної регіональної політики. Прогнози соціально – економічного розвитку регіонів. Державні регіональні програми. Цілі розробки. Елементи регіональних програм і прогнозів.

Тема 14 Державне регулювання природоохоронної діяльності

План лекцій

1. Природне середовище як об'єкт державного регулювання.
2. Національний та регіональні рівні державного регулювання природоохоронної діяльності.
3. Місцевий рівень управління природоохоронною діяльністю.

Ключові поняття

Сутність навколишнього середовища як об'єкта державної охорони. Державне регулювання природоохоронної діяльності. Функції системи управління природокористуванням. Основні принципи системи регулювання природокористуванням в Україні. Національний рівень державного регулювання природоохоронної діяльності. Функції національного рівня. Забезпечення системи вимог до природо користувачів. Основні завдання державного моніторингу. Регіональний рівень управління охороною природи і його функції. Принципи регіональної екологічної політики. Джерела фінансового забезпечення регіонального природоохоронного фонду. Місцевий рівень управління природоохоронною діяльністю. Органи, що здійснюють управління природоохоронною діяльністю на місцевому рівні. Організаційно – економічний механізм регулювання процесу екологізації виробництва. Напрямки регулювання екологізації виробництва. Взаємозв'язок екологічних проблем із соціальними.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.2.- Розподіл часу за модулями і змістовими модулями (заочне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2,5/90	6	4		80
ЗМ 1. Економічна природа державного регулювання економіки	1,0/36	2	2	-	32
ЗМ 2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності	1,0/36	2	2	-	32
ЗМ 3. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку	0,5/18	2	-	-	16

Таблиця 2.3. - Лекційний курс (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)	
	6.050100 ЕП	6.050100 О іА
ЗМ 1. Економічна природа державного регулювання економіки	2	2
1.Державне регулювання економіки як функція держави	2	2
2.Методи державного управління економікою	-	-
3.Стратегія соціально – економічного розвитку країни	-	-
ЗМ 2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності	2	2
1. Фінансова політика держави	1	1
2.Державне регулювання цін і інфляції	-	-
3.Державне регулювання процесу структурної перебудови та інвестиційної діяльності	-	-
4.Державне регулювання підприємництва	1	1
5. Науково – технічна та інноваційна політика держави	-	-
6.Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	-	-
7.Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності	-	-
ЗМ 3. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку	2	2
1. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання	2	2
2. Соціальна сфера як об'єкти державного регулювання	-	-
3. Регіональна економічна політика держави	-	-
4. Державне регулювання природоохоронної діяльності	-	-
РАЗОМ	6	6

Таблиця 2.4. - Практичні заняття (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)	
	6.050100 ЕП	6.050100 О іА
ЗМ 1. Економічна природа державного регулювання економіки	2	2
1.Державне регулювання економіки як функція держави	-	-
2.Методи державного управління економікою.	-	-
3.Стратегія соціально – економічного розвитку країни.	2	2
ЗМ 2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності		
1. Фінансова політика держави.	2	2
2.Державне регулювання цін і інфляції.	-	-
3.Державне регулювання процесу структурної перебудови та інвестиційної діяльності.	2	2
4.Державне регулювання підприємництва.	-	-
5. Науково – технічна та інноваційна політика держави.	-	-
6.Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.	-	-
7.Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності.	-	-
ЗМ 3. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку	-	-
1. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання.	-	-
2. Соціальна сфера як об'єкти державного регулювання.	-	-
3. Регіональна економічна політика держави.	-	-
4. Державне регулювання природоохоронної діяльності.	-	-
РАЗОМ	4	4

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

Таблиця 2.5. - Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1. Економічна природа державного регулювання економіки	32	
1.Огляд основної та додаткової літератури	12	Конспект
2.Ведення термінологічного словника	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
3.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Контрольна робота	4	
ЗМ 2. Теоретичні засади державного регулювання окремих сфер економічної діяльності	32	
1.Огляд основної та додаткової літератури	12	Конспект
2.Ведення термінологічного словника	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
3.Самостійний розгляд питань тем “Фінансова політика держави.”, “Державне регулювання цін і інфляції.”, “Державне регулювання підприємництва.”	6	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Контрольна робота	6	
ЗМ 3. Особливості державного регулювання окремих процесів соціально - економічного розвитку	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2.Ведення термінологічного словника	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
3.Самостійний розгляд питань теми “ Державне регулювання природоохоронної діяльності.”, “Регіональна економічна політика держави.”	5	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
6. Контрольна робота	5	
РАЗОМ	80	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Вибіркове опитування на практичних заняттях КР	-
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1	
Письмовий іспит (30 білетів, в яких запропоновано 2 теоретичних питання)	-
Усього за модулем 1	100%

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

поточний контроль зі змістових модулів;
складання іспиту.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Державне регулювання економіки» здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Державне регулювання економіки» передбачено складання іспиту. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.5).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами або тестування за вибором студента).

Поточний контроль проводиться у письмовій формі двічі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та проведені практичні завдання в межах кожного з двох ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційна (теоретична) і практична частини (розрахункові завдання). Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та розрахункове завдання. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання) (табл. 2.5).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Таблиця 2.7. - Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* з можливістю повторного складання.

** з обов'язковим повторним курсом

Оцінка “відмінно” відповідає високому рівню компетенції: виставляється студентові, який виявив повне знання з поставлених питань, вільно володіння матеріалом, логічно та ґрунтовно відповідає на поставлені питання, вміє застосувати отримані знання для аналізу сучасних світогосподарських явищ та тенденцій.

Оцінка “добре” відповідає достатньому рівню компетенції: виставляється студенту, який виявив повне знання з поставлених питань, але припускається логічної непослідовності або не може застосувати отримані знання при практичному розв’язанні сучасних проблем міжнародної економічної діяльності. При цьому, студент вміє виправити неточності відповіді після зауваження викладача та застосувати знання на практиці.

Оцінка “задовільно” відповідає середньому рівню компетенції: виставляється студенту, який виявив знання суттєвих елементів навчального матеріалу, з незначними помилками, але має необхідні знання, щоб виправити їх з допомогою викладача.

Оцінка “незадовільно” виставляється якщо студент не володіє знанням суттєвих елементів навчального матеріалу, припускається грубих помилок.

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
1. Основна література	
Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С.М.Чистов, А.Е.Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.,2000.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки. - К., 2001.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Мельник А., Крупка М., Залога З., Державне регулювання економіки: Підручник. – Львів, 1999.	1, 2, 4,5, 11, 12,13
Гриньова В.М., Новикова М.М. державне регулювання економіки. – Х.: Видавничий дім “ІНЖЕК2, 2004	1,2,3, 4, 5, 6,7,8,9,12,14
Пушкар Т.А. Государственное регулирование экономики. Конспект лекцій. – Х., ХНАГХ, 2006	1 – 5, 8-12
2. Додаткові джерела	
Проект концепції (основи державної політики) національної безпеки України.- К., "Зеркало недели" от 18.01.1997	1, 13
Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”Х.,2002	9

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996// Галицькі контракти.-1996.-№20	6, 9
Бюджетний кодекс України. – К., 2002.	3, 4
Господарський кодекс України. – К., 2002.	7, 11
Про місцеві державні адміністрації: Закон України. – К., 1999.	13
Про місцеве самоврядування: Закон України. – К., 1999.	13
Про державне прогнозування і розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2000. – 28 квітня.	3
Про інноваційну діяльність: Закон України. – К., 2002.	8
Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. - К., 1997.	4
Гуревичев М. М. Государственное регулирование в условиях рыночной экономики. - Харьков, 1993.	1, 2,5, 10, 13
Европейская конвенция по правам человека. Издательство «Юнити», 1997.	12
Мельник А. Ф. Державне регулювання економіки перехідного періоду. Світовий досвід і проблеми України.- Тернопіль, 1995.	1,2, 4, 5, 10, 11
Государственное регулирование экономики и социальный комплекс: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Т. Г. Морозовой, В. А. Пикулькина. - М., 1997.	1,2, 7,11,12
Науменко В., Панасюк Б. Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки. – К., 1995.	3
Структурна перебудова економіки України: основні напрями та пріоритети / За ред. М. М. Якубовського.- К., 1994.	6, 7
http://www.euromoney.com	6, 9
3. Методичне забезпечення	
Методичні вказівки до самостійного вивчення курсу "Держане регулювання економіки". – Харків, ХНАМГ.- 2004 р.	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Державне регулювання економіки» для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво» спеціальностей 6.050100 – «Економіка підприємства», «Облік і аудит»

Укладач: Тетяна Андріївна Пушкар

Наталія Миколаївна Сиренко

План 2009, поз. 838 Р

Підп. до друку 13.11.2009	Формат 60x84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,2	Обл.-вид. арк.1,5
Замовл № 5248	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12